

Výtvarná kultura Brna 1848-1918

Znaky města Brna nad hlavním vstupem do býv. německé reálky, Brno, Kounicova 16
arch. Franz Holik, 1910-11

Doba vlády císaře Františka Josefa I.

- četné jubilejní stavby k 50. a 60. výročí jeho panování (1898, 1908)

Farní kostel Neposkvrněného Početí P. Marie, Brno, Křenová ul., podpis arcivévody
Friedricha Habsburského ve farní pamětní knize

Dům umělců, pamětní tisk k jeho otevření pod patronátem arcivévodkyně Marie Valerie

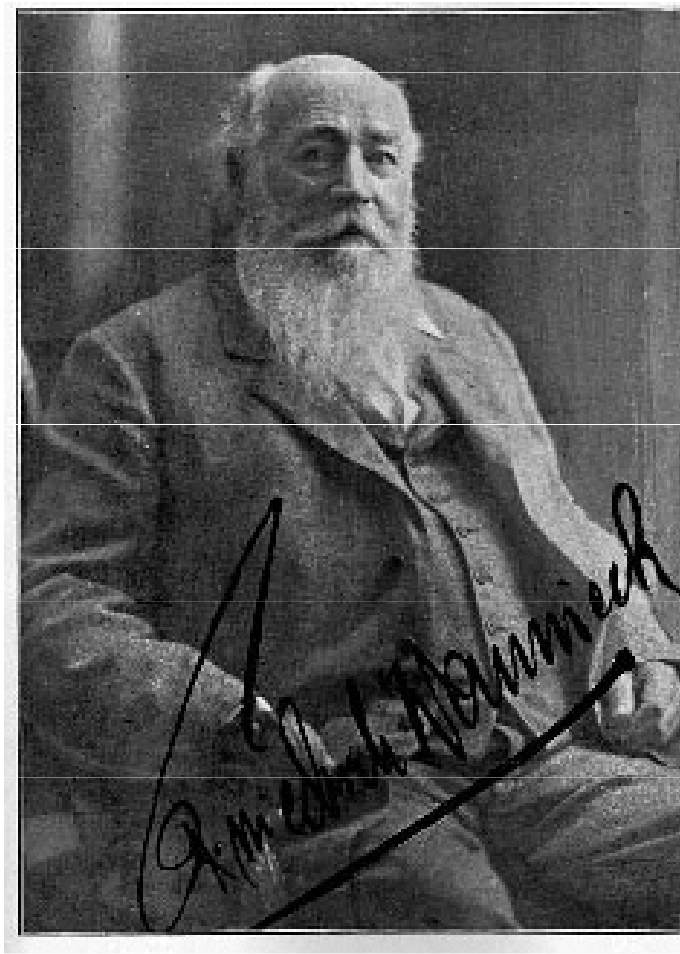
Události z dějin města

- 1850 – k Brnu bylo připojeno 32 předměstských obcí
- 1860 – projekt okružní třídy (Ludwig von Förster)
- 1873 – založeno Vysoké učení technické (německé) a Uměleckoprůmyslové muzeum (1961 k Mor. galerii)
- 1882 – otevření městského divadla (nyní Mahenovo)
- 1884 – zavedena parní pouliční dráha (1900 elektrizována)
- 1895 – podpora budování novostaveb, asanace hist. centra
- 1897 – zbudována městská elektrárna
- 1899 – založeno české Vysoké učení technické (české)
- 1904 – založeno Muzeum města Brna
- 1905, 1912 – Královo Pole a Husovice povýšeny na města
- 1911 – otevření Domu umělců

Osobnosti kulturního života v Brně

Christian d'Elvert

Friedrich Wannieck

Christian d'Elvert

11.4.1803 Brno – 11.1.1896 Brno

- historik, mecenáš umění a brněnský starosta v l. 1861–64 a 1870–76
- zasloužil se o rozvoj města, zvláště v oblasti zalesňování a budování zelených ploch (parky na Špilberku a Kolišti, úprava Kraví hory a tzv. Cisařského, dnes Wilsonova lesa)
- úředník (koncipista moravsko-slezského gubernia do r. 1842, krajský komisař Brněnského kraje od 1844)
- Členem K.k. mähr.-schles. Gesellschaft zur Beförderung des Ackerbaues, der Natur- und Landeskunde

Friedrich Wannieck

19.7.1838 Brno – 21.4.1919 Merano

- podnikatel a průmyslník, vynálezce
- majitel strojírenského podniku v Brně, jeden ze zakladatelů věhlasu brněnského strojírenského průmyslu
- zakladatel spolku "Deutsches Haus" v Brně, pěstitelské ovocnářské školky "Victoria" v Želešicích aj.

Německý dům v Brně, dobová pohlednice

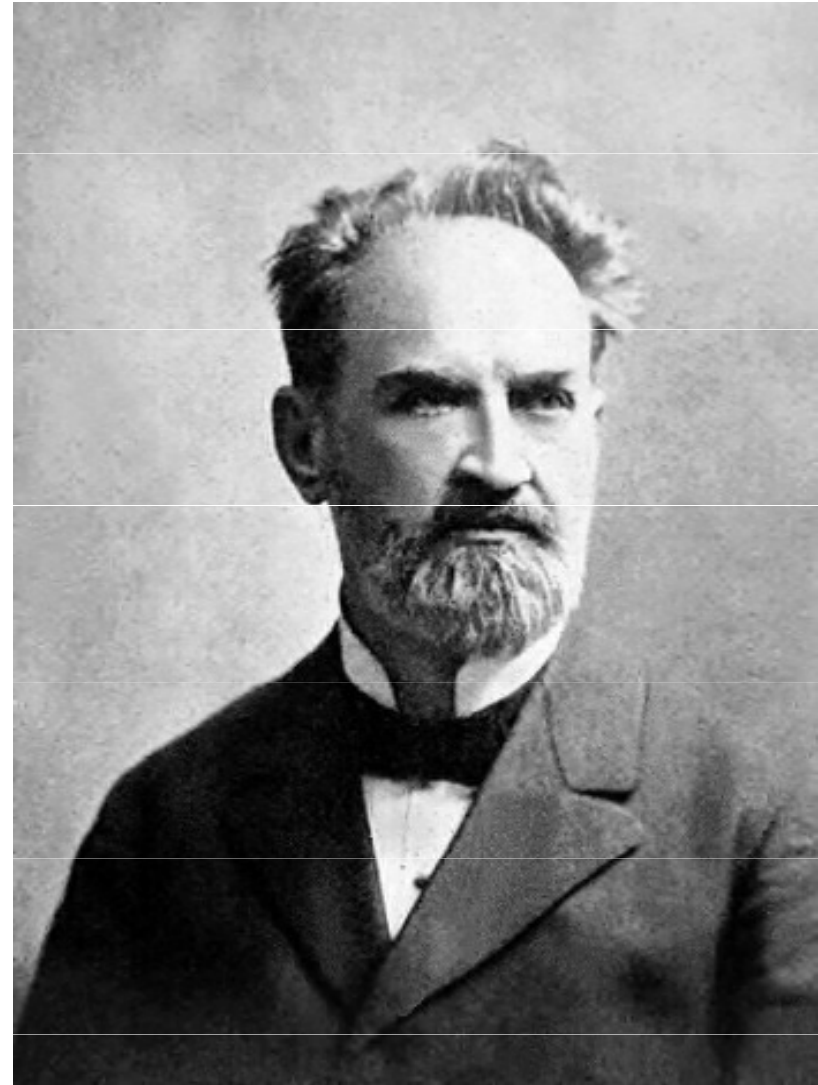
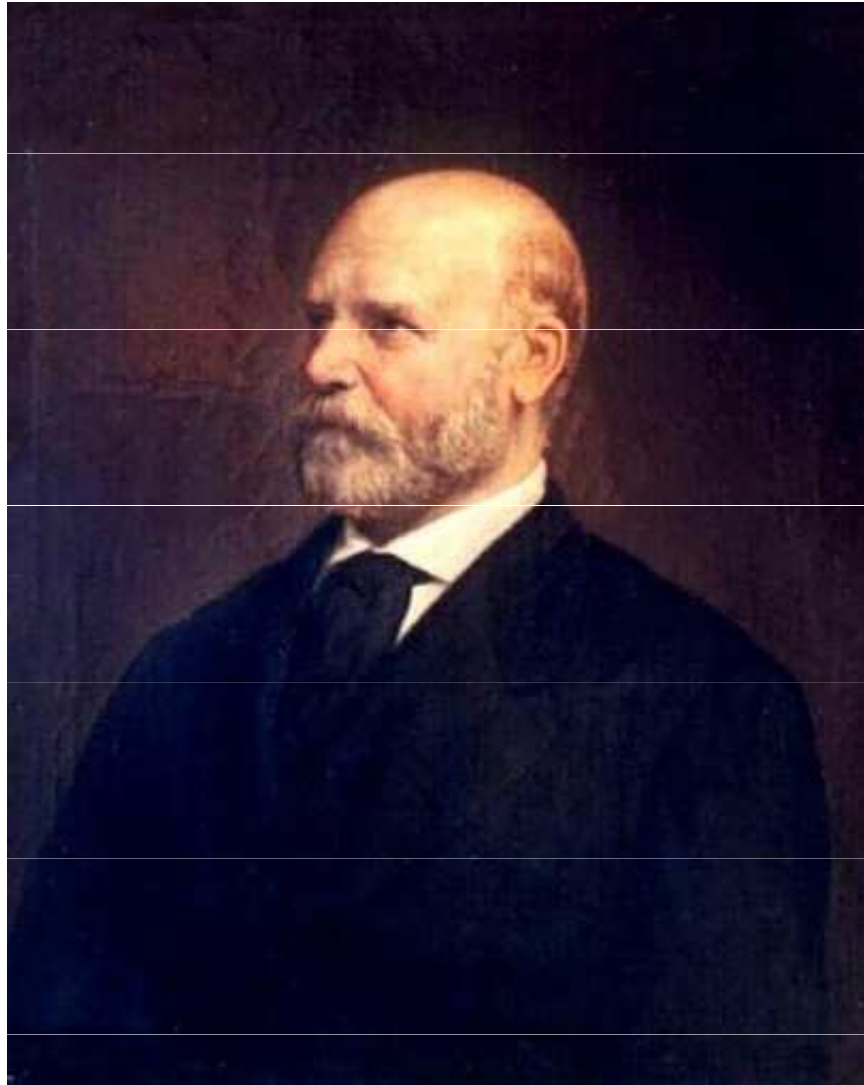
Rudolf Maria Rohrer

6.9.1838 Brno – 6.12.1914 Brno

- majitel tiskárny a nakladatelství, vyučený tiskař pracující v řadě tiskáren domácích i zahraničních
- veřejné funkce: náměstek starosty Brna (1892–1914), poslanec Moravského zemského sněmu za Německou liberární stranu, viceprezident Obchodní a živnostenské komory, prezident Moravsko-slezské pojišťovny aj.
- člen představenstva řady kulturních spolků, zejm. spolku Deutsches Haus, Deutsche Lesehalle, Brünnner Deutscher Turnverein, Brünnner Freiwillige Rettungsgesellschaft aj.

Alois Pražák
František Mareš

JUDr. Alois Pražák

21.2.1820 Uherské Hradiště – 30.1.1901 Vídeň

- právník, politik
- svobodný pán (baron) - od 7. 9. 1882
- od r. 1848 poslanec zemského a říšského sněmu, 1878 zvolen do moravského zemského výboru, od 1879 člen Taafeho vlády jako ministr bez portfeje, pověřen řízením Ministerstva spravedlnosti
- zakladatel Cyrilometodějského spolku, spoluzakladatel Muzejního spolku, Českého čtenářského spolku aj., podílel se na zajištění stavby Besedního domu a nechal vystavět Pražákův palác

František Mareš

30.9. 1862 Křetín – 11.9.1941 Brno

- pedagog, kulturní pracovník
- 1884/1885 suplující učitel na ženském učitelském ústavu v Brně, 1888 vybrán za ředitele "Pokračovací školy pro dívky", ředitelem škol Vesniných v Brně až do 1.1.1919
- první místopředseda Družstva Národního divadla v Brně (12 let), předseda Klubu přátel umění (8 roků), předseda správní komise města Brna (po převratu)

Z dějin výtvarného školství v Brně

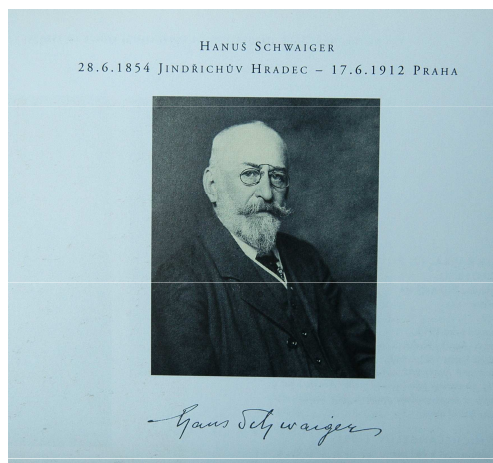
Česká vysoká škola technická, zal. 1899

Ústav figurálního kreslení a krajinářství na stavebním odboru ČVŠT

- 1899-1902 stál v čele ústavu Hanuš Schwaiger (1854-1912)
- 1902-1905 Felix Jenewein (1857-1905)
- od 1905 Ferdinand Herčík (1861-1923)

H. Schwaiger (2x)

– F. Jenewein

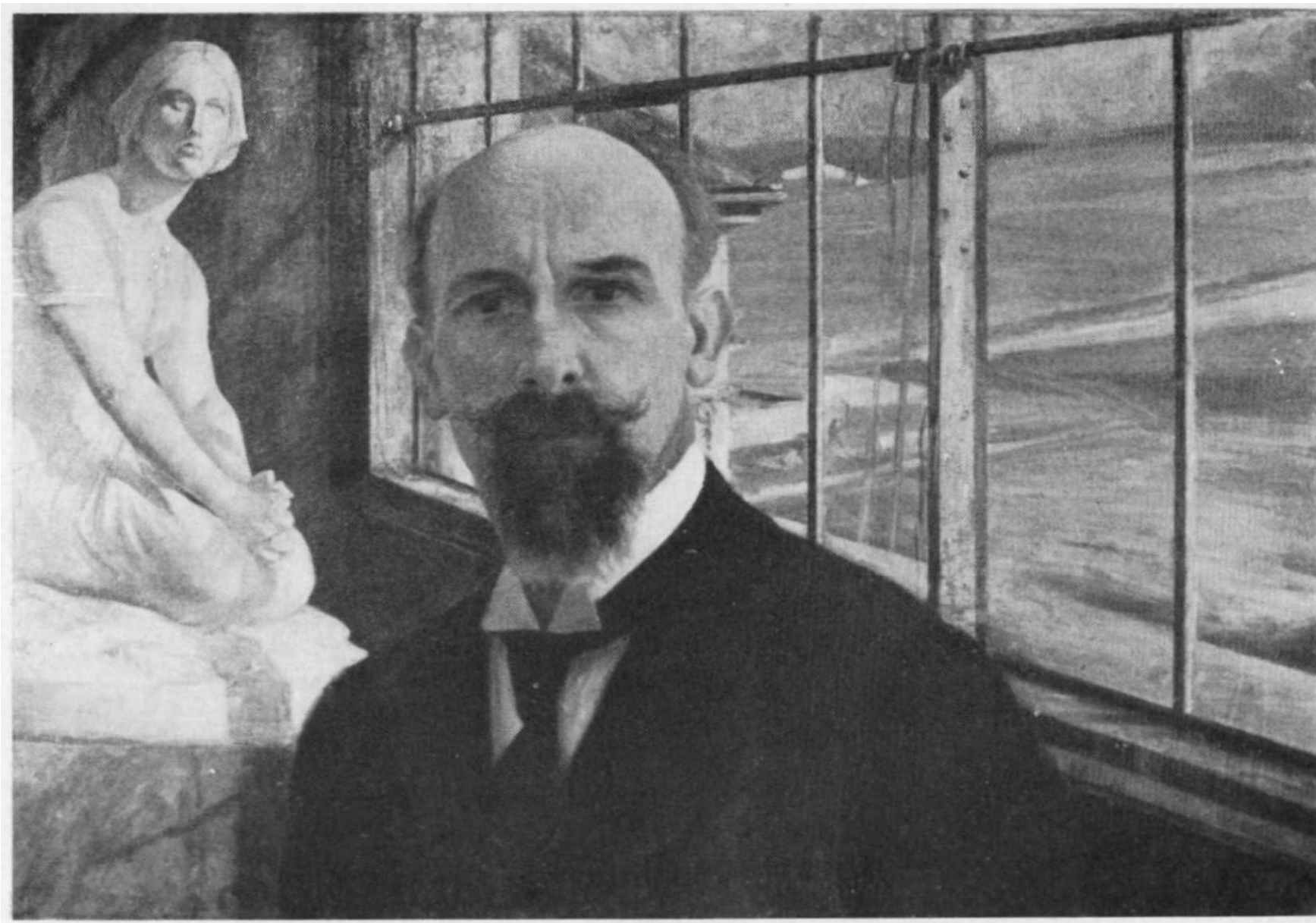

Hanuš Schwaiger
Všechny 4 stolice
děkují za večeři,
1899
karikatura
připomínající
audienci prvních
profesorů ČVŠT u
ministra Antonína
Rezka ve Vídni
(druhý zprava H.S.)

F. Jenewein
plakát vlastní
výstavy v Brně,
1904

Ferdinand Herčík, Autoportrét v ateliéru ČVŠT v Brně (v pozadí průhled ke Kraví hoře),
1916

Pořadatelské instituce výtvarných výstav (výběr)

- Uměleckoprůmyslové muzeum, zal. 1873
- Moravský spolek umění / Mährischer Kunstverein, zal. 1882, inicioval výstavbu Domu umělců r. 1911 (od r. 1945 přejmenován na Dům umění města Brna)
- Klub přátel umění v Brně, zal. 1900

Hl. průčelí Umprum muzea – Pohled do instalace 1. výstavy v Domě umělců, 1911

D. Jurkovič, Plakát výstavy vlastního díla ve vlastní vile (pořádal KPU Brno), 1906

Výstavy v Domě umělců pořádalo s Moravským spolkem umění také Sdružení německomoravských výtvarných umělců Vereinigung deutsch-mährischer bildender Künstler, zal. 1909

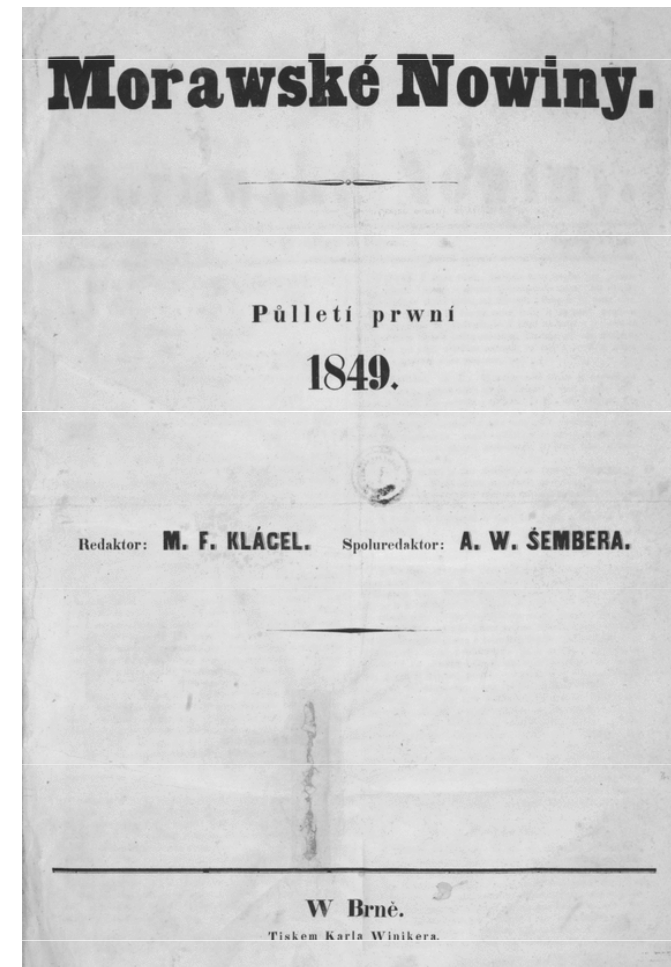
G. Czermak, Plakát první výstavy Sdružení, 1911

Původní řešení vstupu do Domu umělců se sochami Carla Wollka, 1911

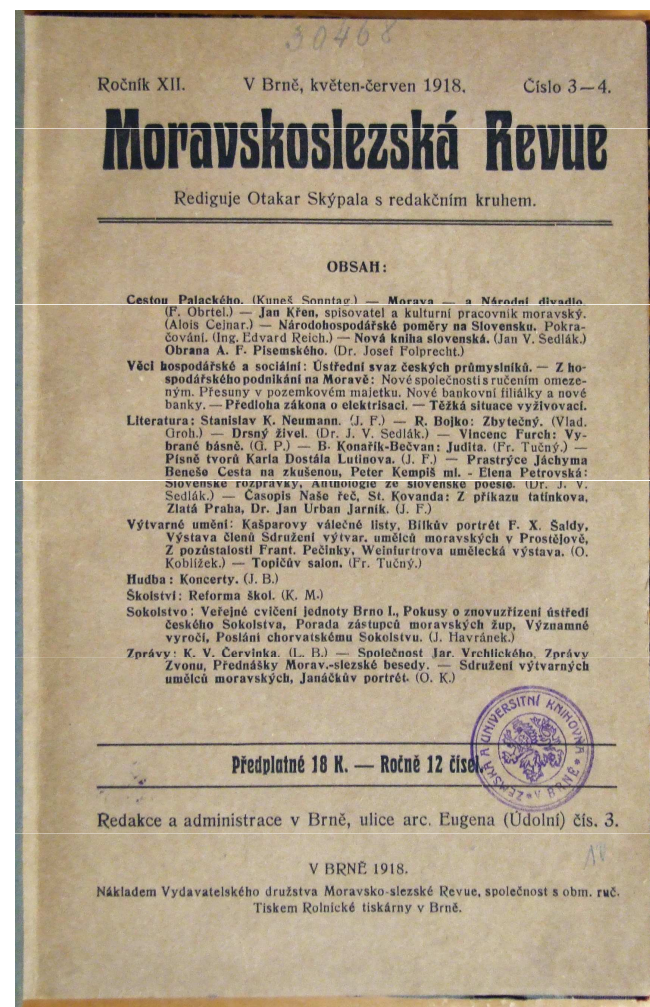
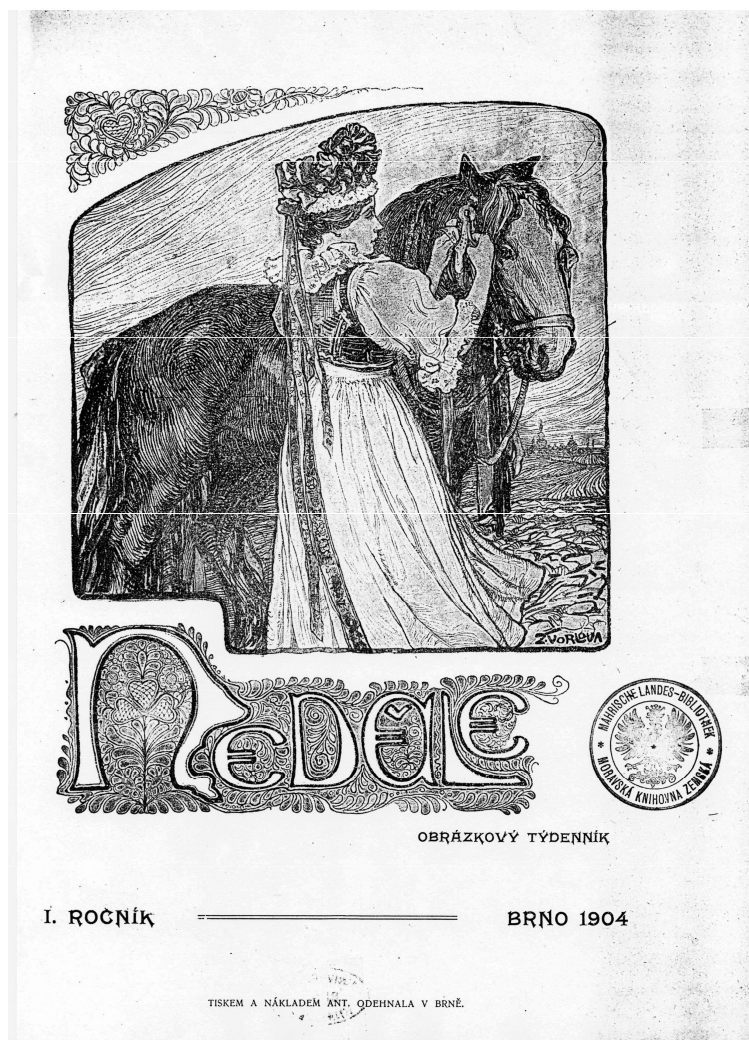

Noviny a časopisy, které vycházely v Brně se zvláštním zaměřením na jejich výtvarný design, obrazové přílohy a ilustrace, jakož i na články o výtvarném umění

- Moravské noviny, 1849-52
- Veselé listy, 1866-68 (vydavatelem a ilustrátorem byl Karel Klíč, později vynálezce hlubotisku)
- Tagesbote (aus Mähren und Schlesien), Neue Folge, od 1867
- Mitteilungen des Mährischen Gewerbemuseums in Brünn, od 1883
- Lidové noviny, od 1893, s beletristickou přílohou Večery, 1911-14 (karikatury F. Gellnera)
- Neděle, 1903-06
- Moravskoslezská revue, od 1905
- Šibeničky, 1906-1907 (karikatury)

Noviny a časopisy, které vycházely v Brně /obálky/

Sochařství a malířství 1848-1918

(rekapitulace)

Předním úkolem sochařství výzdoba veřejných budov a pomníková tvorba – viz např. díla místního sochaře Josefa Břenka či vídeňských Antona Břenka, Theodora Charlemonta a Carla Wollka.

K místním malířům patřili Josef Zelený, Zdeňka Vorlová-Vlčková, výtvarní pedagogové ČVŠT, či známí umělci-rodáci z Brna a okolí, kteří udržovali kontakty s místními kulturními institucemi a objednavateli – např. Alfons Mucha, Alois Kalvoda, Jakub Obrovský a Jano Köhler.

Moravští malíři německého jazyka, kteří působili převážně ve Vídni, se sdružili do Vereinigung deutsch-mährischer bildender Künstler. V Brně se narodili Hans Tichy, Alfred Roller a Johann Friedrich Wacha. Prvním předsedou sdružení byl novojičínský malíř Hugo Baar.